

11.01.2023

EU's digitale suverænitet – global leder eller overregulering?

EU er førende, når det gælder lovgivning på det digitale område. Det er dog vigtigt at have balance, så man undgår overregulering i EU.

Skrevet af

Jan Høst Schmidt

📞 +4553762708

✉️ jhs@thinkeuropa.dk

Hovedkonklusioner:

- EU fortsætter fremskridt med digitalisering i 2021. Der er stadig stor forskel mellem foregangslande som Danmark og en række især sydlige lande, men sidstnævnte haler iflg. Kommissionen ind på de førende lande, som er i verdensklasse.
- Kommissionen har opstillet nye mål for 2030, og EU-landene har afsat 127 mia. euro i deres genopretningsplaner til at fremme digitalisering. Men der er lang vej til at nå mål som fordobling af IT-specialister, Gigabit bredbånd og 5G overalt, fordobling af avanceret mikrochipprodukter, og at 75 pct. af virksomhederne bruger avancerede IT-løsninger såsom robotter
- EU satser på at blive global "fører" på regulering af databeskyttelse, internet og sociale medier, og er med sin Generelle Databeskyttelseslov (GDPR), sin Digital Service Act (DSA), Digital Market Act (DMA) og sin Data Act sammen med forslag om IT-sikkerhed af produkter og Kunstig Intelligens (AI) på vej hertil.
- Men i denne regulering af data, som er den første af sin art og et led i EU's strategi for digital suverænitet, der skal afspejle EU's værdier på områderne, opstår der næsten uundgåeligt begynder vanskeligheder og risiko for overregulering. Derved kan EU tabe konkurrencekraft over for Asien og USA og momentum i digitaliseringen.

Resume: *EU's digitale dagsorden bevæger sig fra digitalisering af det indre marked til regulering af data bl.a. på sociale medier, beskatning af tech-giganter og til en industripolitik med statsstøtte til produktion af mikrochips og sikker forsyning med sjældne jordarter som betingelse for at sikre EU's digitalisering. Det sker i en ny geopolitisk sammenhæng med krig og energikrise i Europa og en sikkerhedspolitisk konflikt mellem USA og Kina, der også handler om udvikling af og adgang til teknologi. Realiseringen af dagsordenens indhold kan gøre EU til global reguleringsleder på det digitale område og indsnævre forskellen i digitalisering og økonomisk konkurrenceevne til USA og Asien. Men den risikerer også at føre til stigende omkostninger for den digitale industri og dermed modvirke digitaliseringen.*

Under overskriften "Elon's nye legetøj i EU's søgelys" rapporterer mediet Politico, at industrikommissær Breton har advaret Elon Musk, den nye ejer af Twitter, om, at han risikerer et forbud mod Twitters tilstedeværelse i EU og en bøde på flere hundrede millioner euro, hvis han ikke sørger for, at Twitter respekterer EU's nye regler for sociale medier, Digital Service Act (DSA).[1](#)

Dagen efter kunne samme medie rapportere, at Den Irske Databeskyttelsesmyndighed påregner at sende en åbningsskrivelse som led i en undersøgelse af Twitters overholdelse af EU's generelle databeskyttelseslov (GDPR). Brevet er første skridt i en proces, som kan betyde bøder til Twitter. Databeskyttelsesmyndigheden har allerede givet Meta, som ejer Facebook, en bøde på 265 millioner euro for overtrædelse af EU's regler om databeskyttelse.[2](#)

Både databeskyttelseslovgivningen og reguleringen af de sociale mediers indhold samt af tech-giganternes magt via EU's Digital Market Act (DMA) er dele af EU's digitale suverænitæt i den forstand, at de generelt regulerer digitale aktører ud fra EU's værdier om ret til private data, beskyttelse mod falske nyheder og seksuelle udnyttelser af børn samt sikring af fair konkurrence i det indre marked for digitale platforme.

Reglerne har til hensigt at sikre den fornødne overensstemmelse mellem, hvad der er tilladt i EU off-line og on-line. De er også blevet set som EU's forsøg på at sætte standarder for globale regler for internettet. Samtidigt er de blevet mødt af kritik for overregulering, for at føre til stærkere overvågning og risiko for at ødelægge forretningsmodellen for digitale platforme og dermed eventuelt hindre innovation i EU.[3](#)

Begrebet digital suverænitæt blev lanceret af von der Leyen-Kommissionen i 2019 som opfølgning på den tidligere Juncker-Kommissions Digital Single Market program. Dette program forsøgte på mere klassisk vis at skabe ensartede digitale regler om ophavsret og e-handel sammen med forbedrede betingelser for udrulning af superhurtigt bredbånd og 5G mobilt netværk og uddannelse af flere IKT-specialister. Tænk tanken Bruegel har vurderet, at en implementering af det fulde program kunne løfte EU's BNP (2017) med omkring 260 mia. euro.[4](#)

Den omfattende regulering skal ifølge Kommissionen sikre tillid hos EU's borgere ved brug af digitale produkter og løsninger som en forudsætning for en stærkere digitalisering af EU som helhed. En sådan digitalisering skal være med til at forbedre EU's konkurrenceevne over for resten af verden.

Det er stadig usikkert, om EU vil kunne indhente USA og Asien, hvad angår digitalisering i EU-landene med de tiltag, som er sat i værk eller planlagt. Ruslands krig i Ukraine, energikrisen i Europa og en tech-krig mellem klodens to store magter - USA og Kina - ændrer de generelle politiske og økonomiske spilleregler og stiller EU's hidtidige industri- og handelspolitik over for store udfordringer. Det gør

digitaliseringen af EU's samfund og økonomier både vigtigere og vanskeligere. Sikkerhed både militært, men også økonomisk og digitalt bliver endnu vigtigere, hvilket også kræver et samarbejde mellem den offentlige og private sektor både i økonomisk og i bredere politisk forstand.

Dette notat ser på, hvor langt EU er kommet i sin digitalisering, hvilke nye områder som kunstig intelligens og cybersikkerhed, der inddrages i digitaliseringen og reguleringen, og hvordan reguleringen risikerer at føre til høje reguleringsomkostninger for de digitale virksomheder.

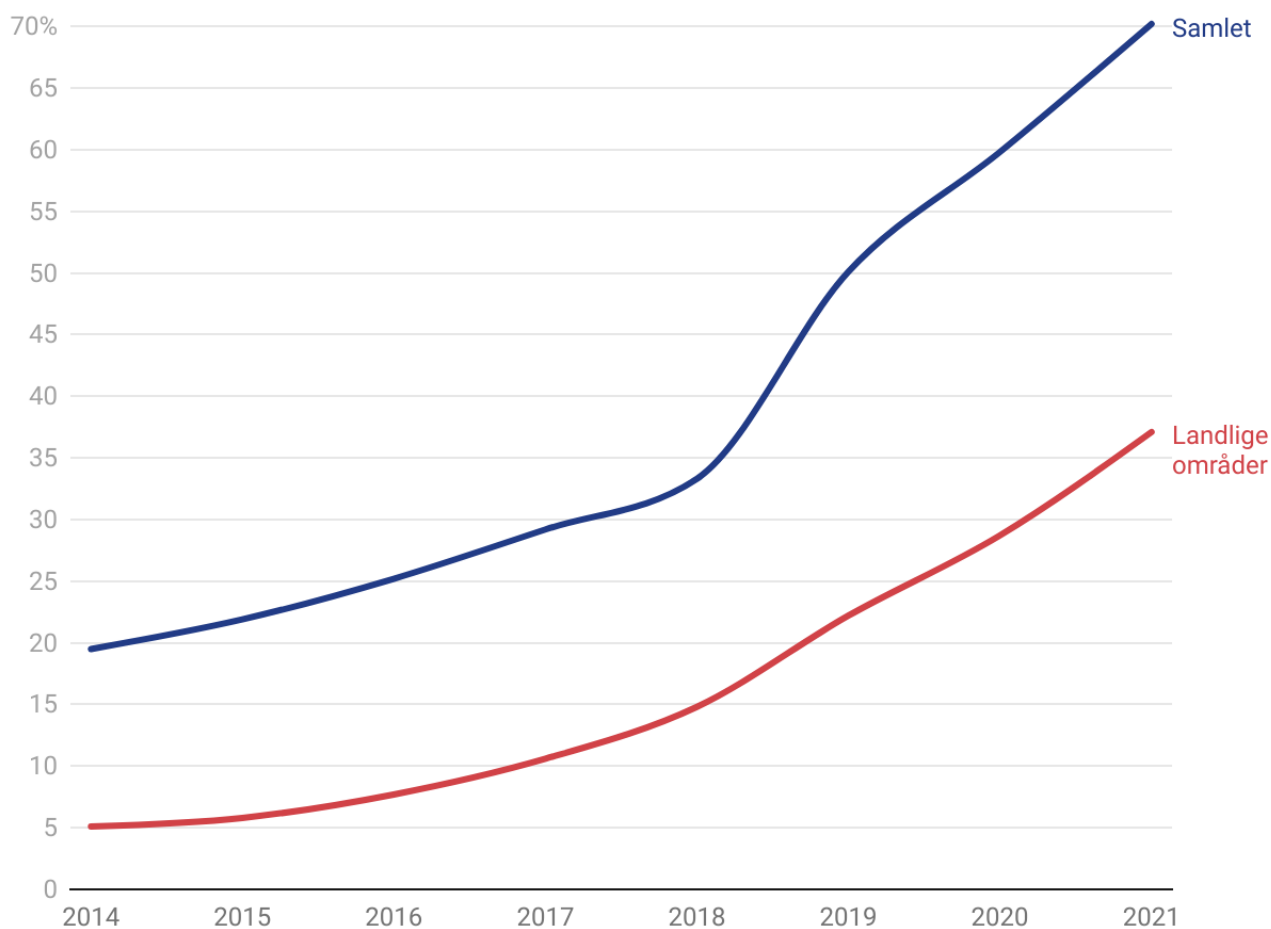
Fortsat fremgang i digitaliseringen i EU-landene uden de store spring fremad

Både borgere og virksomheder har fået et stigende forbrug af digitale tjenester siden corona-krisen, påpeger Kommissionen i sin årlige analyse af digitaliseringen i EU.[5](#) Det skyldes blandt andet en fortsættelse af hjemmearbejdet i løbet af 2021. Kommissionen fremhæver også, at virksomheders anvendelse af digitaliserede løsninger steg fra 34 pct. før Covid-krisen til 50 pct. under pandemien.

Andelen af husholdninger i EU med betalt adgang til internettet er steget fra 53 pct. til 92 pct. i 2021. Andelen svinger fra 99 pct. i Luxembourg og Holland til 85 og 84 pct. i Grækenland og Bulgarien. For de to sidstnævnte plus en række andre lande med tidligere lav tilslutning er tilslutningen til nettet steget med 15-20 pct. point i 2016 - 2021.[6](#)

Fra 2014-21 har der også været en markant stigning i udbredelsen af hurtigt bredbånd iblandt EU-husholdningerne, især i perioden 2018-21 jf. figur 1.

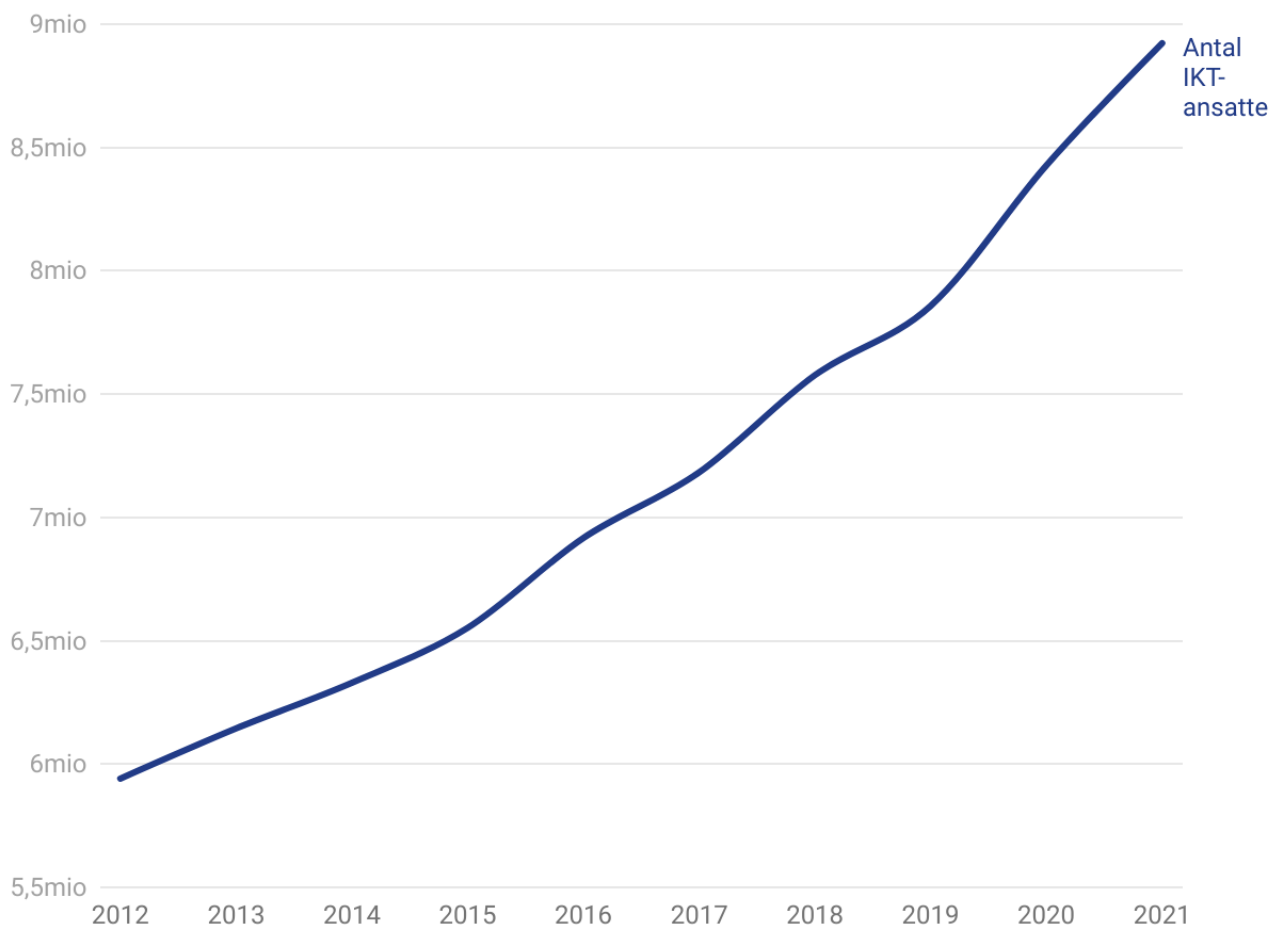
Husholdninger dækket med hurtigt bredbånd i EU

Kilde: Tænk tanken EUROPA på baggrund af Eurostat • Lavet med Datawrapper

Manglen på informations- og kommunikationsteknologi (IKT) specialister har længe været et stort problem i EU. I 2020 meldte 55 pct. af de EU-virksomheder, som ønskede at ansætte IKT-specialister, om forgæves rekruttering. I 2021 er antallet af IKT-specialister steget til 8,9 millioner i forhold til 6 millioner i 2013 jf. figur 2.

Ansatte IKT-specialister i EU, 2012 - 2021

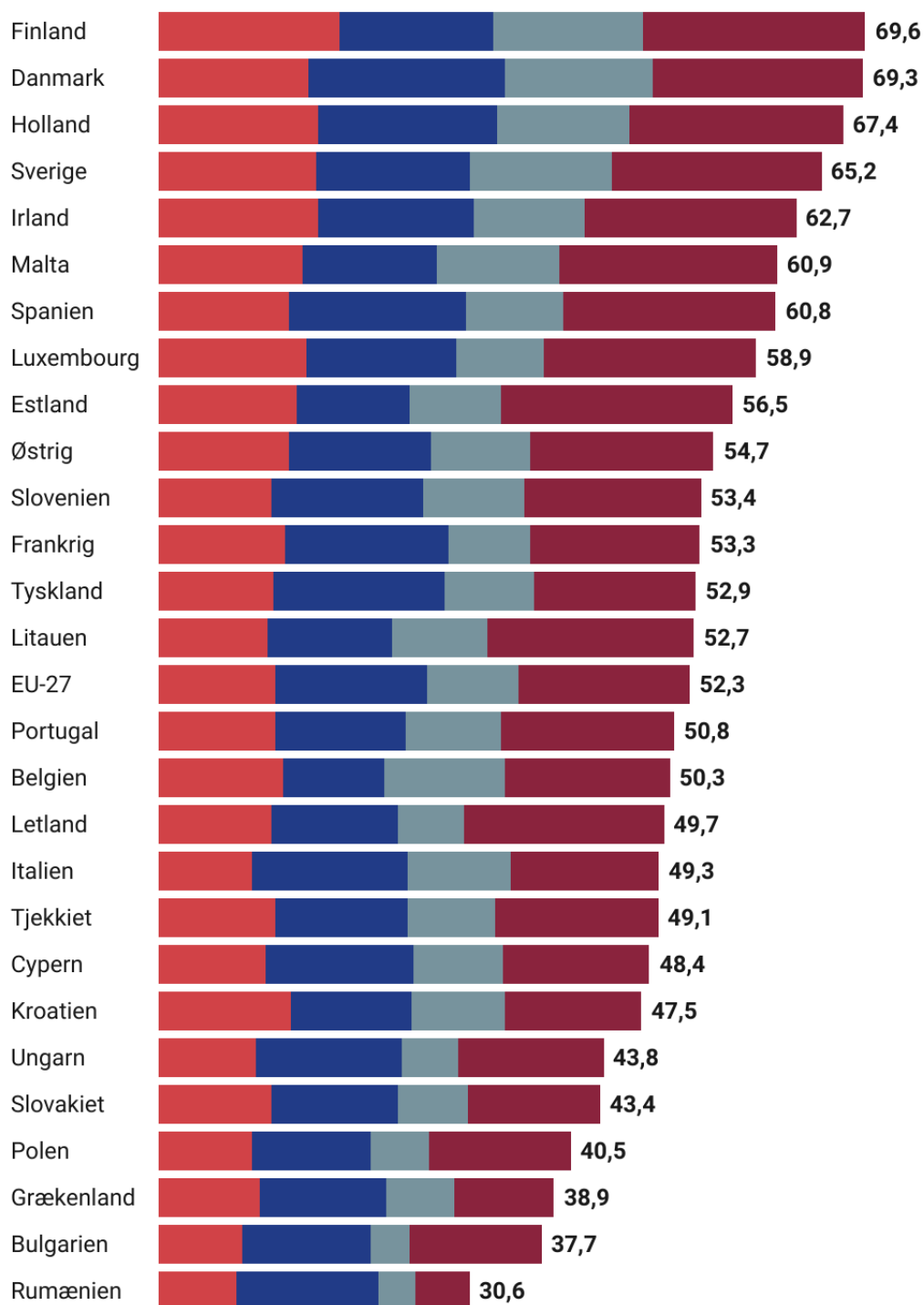
Kilde: Tænk tanken EUROPA på baggrund af Eurostat • Lavet med Datawrapper

Generelt er det Kommissionens vurdering, at de fleste EU-lande viser fremskridt i deres digitale udvikling, selvom forskellen mellem landene i digital udvikling stadig er markant jf. figur 3. De fire førende lande, inklusive Danmark, har været i spidsen i de sidste fem år. Dog er der ifølge Kommissionen sket en indsnævring af forskellene siden 2016. Lande som Italien, Polen og Grækenland har over de seneste fem år forbedret deres digitaliseringsniveau i forhold til de førende EU-lande⁷, som hvad angår digitalisering ligger på linje med globalt førende lande som USA, Japan og Sydkorea. Så populært sagt drejer det som at få alle med på et højere digitaliseringsniveau i EU.⁸

Kommissionens indeks for digitalisering af økonomi og samfund

Vægtet gennemsnit af score (0 - 100) på fire parametre.

■ Menneskelig kapital ■ Forbundethed ■ Integration af digital teknologi ■ Digitalisering af offentlig sektor

Kilde: Tænk tanken EUROPA på baggrund af Kommissionen • Lavet med Datawrapper

EU er generelt mindre digitaliseret end USA og Asien

Kommissionens analyse peger på en række områder, såsom utilstrækkelige niveauer for digitale færdigheder, utilstrækkelig udbredelse af næste generations infrastruktur som 5G og lavt forbrug hos virksomheder af kunstig intelligens og Big Data, hvor fremskridt med hensyn til digitalisering er særligt vigtigt.[9](#)

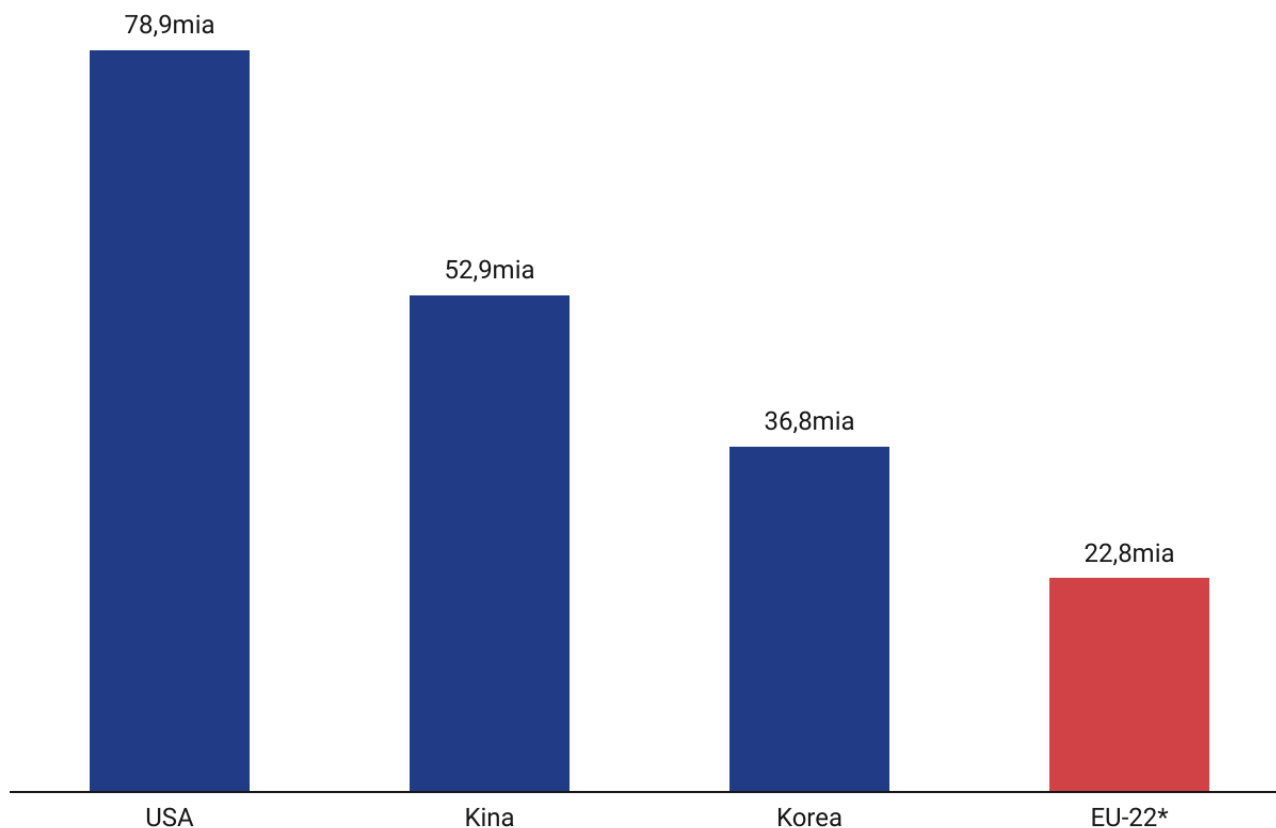
Globale sammenligninger anskueliggør ligeledes mangler i EU's digitalisering. I en analyse fra OECD fremhæves således, at EU har et højt niveau af personer med lave digitale færdigheder og samtidigt et lavt niveau af uddannede med STEM-uddannelser, som antages at udgøre den primære baggrund for rekruttering af IT-specialister.[10](#)

OECD peger også på, at EU på det digitale område har et lavt innovationsniveau, og at EU kun har 6 pct. af verdens 100 største tech-virksomheder opgjort i kapitalværdi januar 2022, mens USA har 73 pct. og Asien 18 pct. Ifølge mediet Financial Times er antallet af nye "EU-unicorns", hurtigt voksende innovative IT-virksomheder med en omsætning på 1 mia. dollar eller mere, faldet med 70 pct. i løbet af 2022 og er tilbage på niveauet før pandemien.[11](#)

OECD viser også, at EU's virksomheder klart halter efter, hvad angår investeringer i IT-virksomheder, jf figur 5. For patenter inden for IT- området har EU - givet sin økonomiske størrelse - også et relativt lavt niveau.[12](#)

Virksomhedsinvesteringer i computer- og elektroniksektor

Tallene er opgjort i dollars og er fra 2018.

Note: EU-tallet tæller 22 EU-medlemslande. Data mangler fra: Bulgarien, Cypern, Kroatien, Luxembourg og Malta.

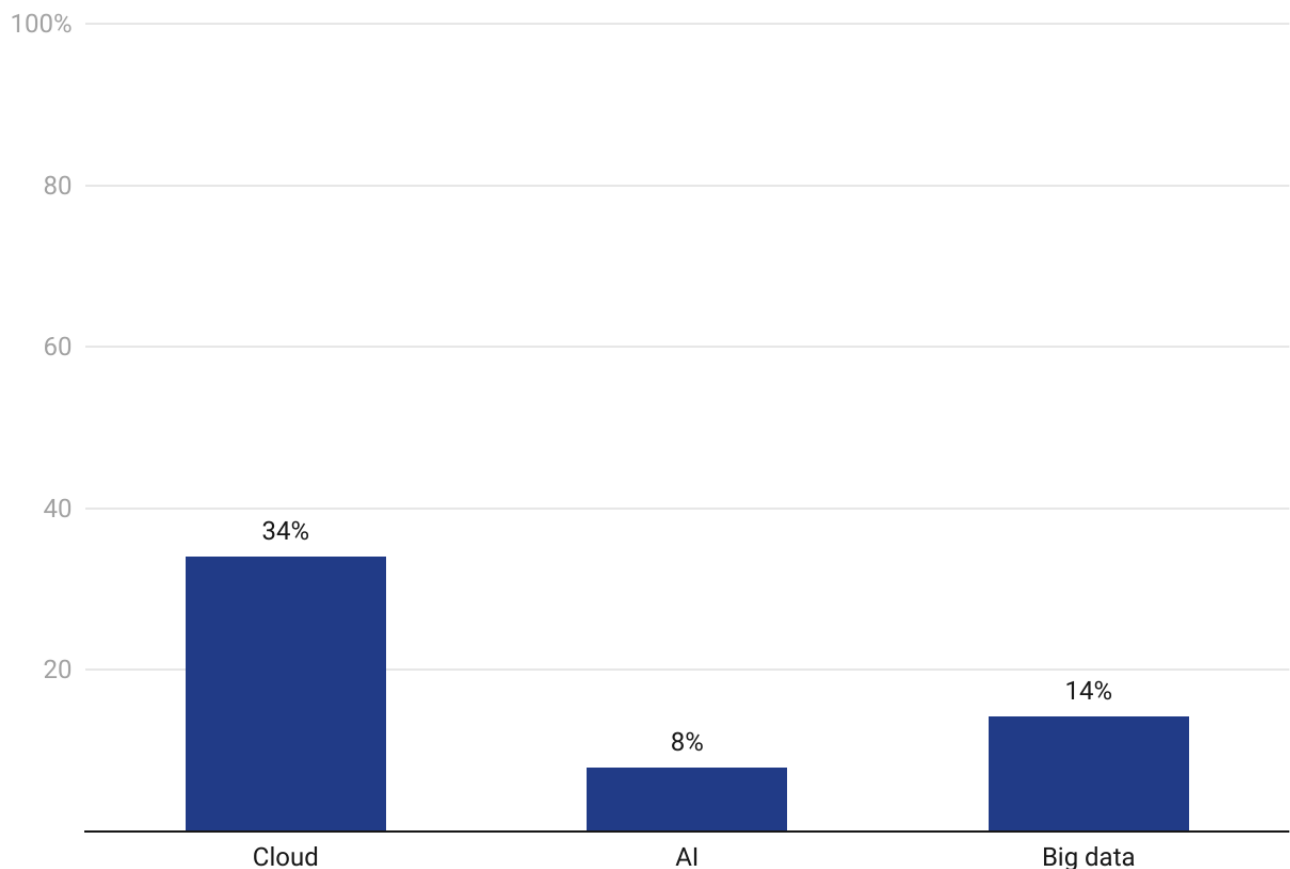
Kilde: Tænkertanken EUROPA på baggrund af OECD • Lavet med Datawrapper

I en analyse fra 2019 peger Den europæiske Investeringsbank (EIB) på et lavere digitaliseringsniveau hos virksomheder i EU end hos virksomheder i USA. EIB's analyse viser, at niveauet for digitalisering er mindre i servicesektoren i både USA og EU end i industrien, men forskellen er på 13 pct. point i USA's favør.[13](#)

EIB's analyse viser ligesom Kommissionens analyser, at større virksomheder i højere grad end mindre virksomheder digitaliserer deres forretning, og da EU har en større andel af små- og mellemstore virksomheder, er det en del af forklaringen på forskellen mellem USA og EU. Men ifølge EIB har USA også et bedre fungerende kapitalmarked, hvor det er lettere for virksomheder at vækste. Derudover peger banken på, at de i analysen deltagende digitaliserede virksomheder har højere produktivitet og vækst end ikke-digitaliserede virksomheder.[14](#)

Andelen af EU-virksomheder, der bruger avanceret teknologi

Tallene er EU-gennemsnittet af et spørgeskema foretaget i hvert medlemsland

Kilde: Tænk tanken EUROPA på baggrund af Kommissionens DESI index • Lavet med Datawrapper

Kommissionens egen analyse peger på, at andelen af virksomheder i EU, der anvender mere avancerede digitale teknologier som kunstig intelligens (AI), big data og "cloud computing" generelt er lav jf. figur 6.

Danmark som normalt er et digitalt "foregangsland" i EU halter ifølge bladet Ingeniøren efter både resten af Europa og Norden, når det gælder anvendelse af kunstig intelligens og "cloud-computing", hvilket får DI-Digital til advare om en tøvende tilgang til brug af mere avanceret, nyere teknologi i industrien. Fra virksomhedernes side fremhæves, at den nye teknologi stadig er for dyr og kompliceret for de mange små og mellemstore danske virksomheder.[15](#)

EU's digitaliseringsmål for 2030

EU vil hæve ambitionsniveauet for digitaliseringen i EU via programmet "Path to Digital Decade". Det blev præsenteret i marts 2021 af Kommissionen og opstiller en række overordnede visioner og konkrete mål for EU's fremtidige digitaliseringsproces frem mod 2030. I september 2021 fremlagde Kommissionen et forslag, der formaliserer både mål for 2030 og en årlig proces, hvor Kommissionen, medlemslandene og Europa-Parlamentet kan samarbejde om disse. De konkrete mål falder i 4 hovedområder, som har deres udgangspunkt i de årlige DESI-rapporter.¹⁶ Hovedområder og konkrete mål for 2030 fremgår af figur 7.¹⁷

2030 mål for EU's digitalisering

Digitale færdigheder:	Digitalisering omstilling af erhvervslivet:
• IKT-specialister: 20 millioner + udligning af kønsbaserede forskelle • Grundlæggende digitale kompetencer: mindst 80 % af befolkningen	• Udbredelse af digital teknologi: 75 % af alle EU's virksomheder skal bruge cloud/KI/big data • Innovatorer: øget opskalering og finansiering skal fordoble antallet af unicorns i EU • Digitalisering af virksomhederne: over 90 % af alle SMV'er skal nå op på mindst et grundlæggende IT-niveau
Sikre og bæredygtige digitale infrastrukturer:	Digitalisering af offentlige tjenester:
• Konnektivitet: Gigabit for alle, 5G overalt • Avancerede mikrochips: fordobling af EU's andel af den globale produktion • Data og cloud computing: 10.000 klimaneutrale, særdeles sikre edge nodes • Brug af computere: den første computer med kvanteacceleration	• De vigtigste offentlige tjenester: 100 % online • E-sundhed: 100 % af borgerne har adgang til patientjournaler • Digital identitet: 80 % af borgerne skal bruge digitalt ID

Kommissionens, OECD's og EIB's analyser viser de store udfordringer EU står med for at kunne realisere de opstillede mål. Antallet af "Unicorns" skal fordobles i forhold til 2021, samtidig med at antallet er reduceret med 70 pct. i 2022, jf. ovenfor. og andelen af avancerede mikrochip produceret i EU skal fordobles til 20 pct. af den

globale produktion. For øjeblikket har EU ingen produktion af avancerede mikrochip. Produktion af sådanne finder kun sted i Sydkorea og Taiwan¹⁸

Hvad gør Danmark ift. digitalisering

Danmark besluttede på basis af et oplæg fra Digitaliseringspartnerskabet med deltagelse af en række erhvervsorganisationer, arbejdsmarkedets parter, virksomheder og eksperter at etablere en national dansk digitaliseringsstrategi i foråret 2022. Strategien indeholder 46 konkrete forslag og et uafhængigt organ, Digitaliseringsrådet til at følge op på implementeringen af strategien.¹⁹

Digitaliseringsrådet opfordrede i september 2022 regeringen til at omsætte strategien til handling for at medvirke til at løse de store samfundsudfordringer på sundheds-, energi- og klimaområdet.²⁰ Den nye danske regering annoncerer i sit regeringsgrundlag, at man vil fastholde og udvikle Danmark som et digitalt foregangsland bl.a. ved at fortsætte den offentlige digitalisering, med ambitiøse investeringer i digitalisering og automatisering i såvel den offentlige som den private sektor. Desuden vil man lave endnu en iværksætterplan med mere kapital og 300 millioner kr. i offentlig støtte til planen.²¹

En europæisk digitaliseringsproces på vej

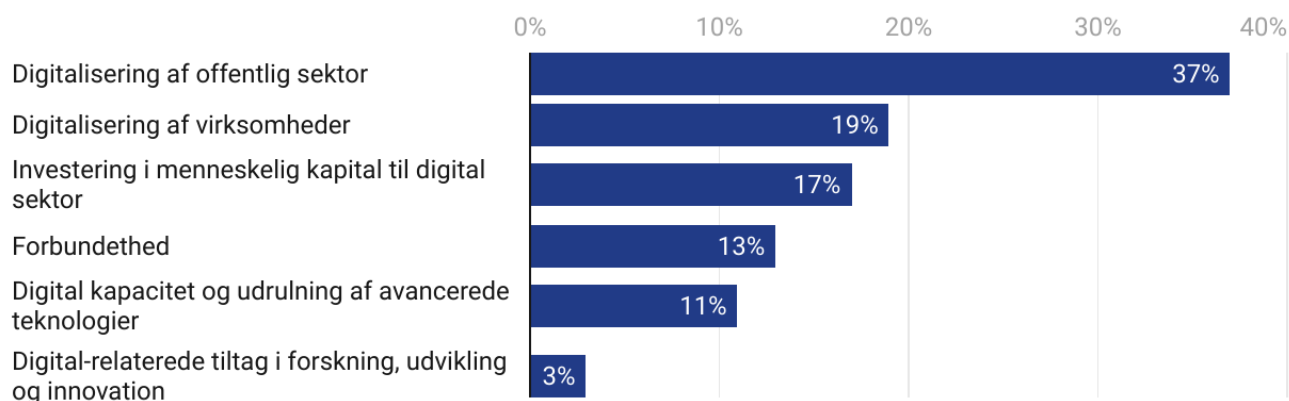
På EU-niveau skal beslutningen om etablering af en digitaliseringsproces vedtages af EU's Ministerråd og Europa-Parlamentet. Førstnævnte var klar til forhandlinger om processen i juli 2022, mens sidstnævnte først i november 2022 var klar med sin forhandlingsposition. Det må antages, at enighed kan findes i løbet af første halvdel af 2023.

Tiden må vise, om der er interesse især fra virksomhederne og i medlemslandene for processen i en periode, hvor der er en række andre områder som klimatilpasning, forsvar og genopbygning af Ukraine m.m., som vil optage den politiske dagsorden i EU og de økonomiske ressourcer hos virksomhederne og i de enkelte landes offentlige budgetter.²²

EU-landenes genopretningsplaner indeholder 127 mia. euro til digitalisering

Kommissionens opgørelse af 25 EU-landes genopretningsplaner (minus Holland og Ungarn) viser, at knap 26 pct. af midlerne i planerne, svarende til ca. 127 mia. euro, vil blive anvendt på digitalisering i perioden 2022-26.[23](#)

Fordeling af digitale udgifter i medlemslandenes genopretningsplaner

Kilde: Tænk tanken EUROPA på baggrund af Kommissionen • Lavet med Datawrapper

Planerne prioriterer de fire hovedområder af digitaliseringen, digitale færdigheder, infrastruktur, digitalisering af virksomheder og offentlig sektor med absolut flest midler til digitalisering af den offentlige sektor, jf. figur 8.

21 af de 25 godkendte planer, minus Bulgarien, Danmark, Malta og Sverige, har bevilget penge til multi-lande projekter, som er en del af strategien for digitaliseringen frem mod 2030. Det drejer sig om to potentielle såkaldte "IPCEIs" om mikroelektronik (12 planer) og cloud teknologi (7 planer), 5G korridorer og quantum kommunikation. Men beløbet totalt er meget beskedent, nemlig 5 mia. euro.[24](#)

EU forsøger at tage den global føring for regulering af data

Siden 2016 har EU forsøgt at sætte den internationale standard for regulering af databeskyttelse via den generelle databeskyttelsesregulering (GDPR), af indholdet på bl.a. sociale medier via Digital Services Act (DSA)[25](#) og af konkurrencevilkår ift. de store digitale platforme via Digital Market Act (DMA).[26](#) Seneste skud på stammen er regulering af dataudveksling via EU Data Act[27](#) mellem virksomheder i EU og mellem EU-virksomheder og virksomheder uden for EU.

Fælles for dem alle er at sikre en regulering efter europæiske værdier og normer og konkurrenceregler som en del af den digitale suverænitæt for blandt andet at sikre fortsat tillid hos borgere og virksomheder til brug af internet og af data, herunder deres egne persondata, samt for at øge konkurrence og innovation i det indre digitale marked.

Den generelle databeskyttelseslov kræver bl.a. brugerens accept af dataindsamlingen. I en første rapport om implementeringen af reguleringen fremhæver Kommissionen, at loven har ført til en mere ensartet beskyttelse af private data, men Kommissionen erkender også, at der stadig er forskelle i håndhævelsen af loven i EU-landene, og at byrderne for små og mellemstore virksomheder er høje.[28](#)

EU's Datalov fastsætter standarder for udveksling af data skabt ved brug af for eksempel vaskemaskiner og køleskabe mellem virksomheder, offentlige myndigheder og private brugere. Loven skal sikre, at udvekslingen sker under hensyn til sikring af private data, forretningshemmeligheder m.m. Formålet er at fremme sikkerhed og brugen af data.[29](#)

Loven er på vej igennem Europa-Parlamentet og Ministerrådet og har mødt nogen kritik fra eksterne eksperter,[30](#) såvel som virksomhedsorganisationer, fordi loven stiller krav om udlevering af data til brugerne. Loven er også mere restriktiv med hensyn til dataudveksling med tredjelande,[31](#) hvilket fører til problemer i udvekslingen af data over Atlanten. Desuden forventes loven også at møde modstand fra de store data-besiddere, tech-giganterne, da den bryder deres monopol på data, ligesom medlemslandene kan tænkes at være lunkne over for lovens bindende krav om dataudveksling fra virksomhed til offentlige myndigheder og fra virksomhed til virksomhed.[32](#)

DSA-reguleringen regulerer alle internet-platforme og sociale medier og kræver platformenes aktive medvirken til at kontrollere indhold, så det, der er forbudt offline, også forbydes on-line (fjerne "had-tale", salg af farlige produkter m.m.). Ifølge DSA-reguleringen skal E-handelsplatforme have styr på, hvem der sælger på deres platform og bidrage til hurtigt at fjerne kopivarer og varer, som er ulovlige. Platformene skal også udarbejde regelmæssige rapporter om, hvad de gør for at undgå ekstrem personforfølgelse, misbrug af børn m.m. på deres platforme.

DMA-reguleringen omfatter store globale platforme, såkaldte "gate-keepere", i realiteten overvejende de amerikanske tech-giganter som Amazon, Apple, Google, og

Meta og sigter mod at skærpe konkurrencen ved at forbyde giganterne at bruge deres dominerende position på markederne til at fremme deres egne produkter eller tjenester som for eksempel Apple's Appstore og Googles egen søgemaskine.[33](#)

EU's lov for brug af kunstig intelligens er verdens første

Kunstig intelligens er et centralt element i EU's digitaliseringsstrategi, og på lovgivningsområdet har EU taget føringen globalt. Den 21. april 2021 fremsatte

Kommissionen et forslag, der afventer at blive vedtaget i EU-systemet. Reguleringen skal sørge for, at systemer med kunstig intelligens, der sælges og anvendes i EU, er sikre og overholder eksisterende lovgivning om grundlæggende rettigheder. Kunstig intelligens anses for afgørende for fremtidens industri. EU ønsker derfor at være i front, hvad angår brug af kunstig intelligens i fremtidens europæiske økonomi.[34](#)

Anvendelser med uacceptabel høj risiko som kinesiske systemer til ansigtsgenkendelse forbydes. Anvendelser med høj risiko som CV-scanninger bliver pakket ind i særlig lovgivning. Resten er i store træk ureguleret. Lovforslaget kritiseres for at have for mange undtagelser og huller, hvilket kan mindske tilliden til brug af kunstig intelligens. Ligeledes kritiseres den for at være ufleksibel i og med, at en fremtidig anvendelse af Kunstig Intelligens på en måde eller i en sektor, som ikke er forudset i loven, ikke er ulovlig.[35](#)

Hvilken betydning lovgivningen får, må tiden vise. Tillid til teknologien og kendskab til dens anvendelsesmuligheder er uden tvivl vigtig sammen med prisen på den nye teknologi. Eksemplet ovenfor med danske små og mellemstore virksomheders tøvende anvendelse af kunstig intelligens i form af robotter bekræfter dette.[36](#)

Transatlantisk enighed om at begrænse tech-giganters magt

På reguleringsområdet kan EU's bestræbelser på at tage føringen og skabe internationale standarder med EU's værdier som grundelementer udløse konflikter med andre dele af verden. Det gælder ikke mindst med USA, som er hjemsted for de fleste globale tech-giganter, selvom amerikanerne på konkurrenceområdet også er

opmærksomme på de store digitale platformes forsøg på at mindske konkurrencen fra innovative nye virksomheder.

Afgørelser fra nationale datamyndigheder i Østrig, Holland og Frankrig har således forhindret overførsel af persondata til USA på grund af risiko for overvågning fra amerikanske myndigheder, jf. den amerikanske Cloud Act, som gør det lettere for amerikanske myndigheder at kræve dataoplysninger fra amerikanske virksomheder. Den irske datamyndighed rejste også et sådant krav over for Meta, som fik Meta til at true med at stoppe Facebook og Instagram i EU.[37](#) Det hindrede dog ikke myndigheden i at give Meta en bøde på 265 millioner euro.[38](#)

EU-Kommissionen og de amerikanske myndigheder har siden midten af 2020 forhandlet intenst om en aftale der skal sikre de europæiske persondata, som lagres hos amerikanske virksomheder. De nåede til enighed i marts om en aftale, som Præsident Biden underskrev den 7. oktober 2022. Aftalen giver forstærkede garantier for sikring af person dataoplysninger og skal nu formelt godkendes i EU, hvilket begge parter håber vil ske i løbet af første kvartal af 2023.[39](#)

DSA- og DMA-reguleringerne blev vedtaget i 2022, men vil først fuldt ud træde i kraft i begyndelsen af 2024. Reguleringerne er blevet heftigt debatteret i EU og mellem europæiske og især amerikanske politikere, hvor sidstnævnte i nogen grad har taget de store amerikanske platforme i forsvar. Tech-giganterne har kæmpet en hård kamp for at indskrænke rækkevidden af reguleringerne bl.a. med det argument, at reguleringerne ville ødelægge deres forretningsmodel og også reducere især mulighederne for innovativ dataudnyttelse. Reguleringernes vedtagelse i løbet af godt et år vidner om en bred politisk opbakning i EU til reguleringen.[40](#)

DMA-reguleringen har fået positive tilkendegivelser for at kunne bidrage til en øget konkurrence og innovation i EU. Tech-giganterne er igennem flere år blevet idømt bøder i EU for at fremme brugen af deres egne tjenester med besked om at ændre adfærd. Det er en langsommelig og besværlig proces og heller ikke altid med særlig stor succes for EU's konkurrencemyndigheder. Det kan derfor være velkomment, at EU nu gør et forsøg på via en klargørelse af loven at tegne banen klart op for tech-giganterne.[41](#)

Det falder desuden i tråd med, at amerikanske konkurrencemyndigheder igennem de senere år på linje med EU's konkurrencemyndigheder er begyndt at bremse tech-giganternes opkøb af mindre nye og innovative virksomheder, fordi opkøbet ofte

resulterer i nedlukning eller opslugning af de pågældende virksomheder og dermed et tab af dynamik for markederne.[42](#)

EU søger at sætte internationale standarder for IT-sikkerhed

Ifølge EU's Agentur for IT-sikkerhed, ENISA, stjæles der hver måned 10 terabytes data.[43](#)

Samtidig stiger antallet af forbundne digitale enheder på globalt plan voldsomt. 'If everything is connected, everything can be hacked. Given that resources are scarce, we have to bundle our forces[...]' This is why we need a European cyber defence policy, including legislation setting common standards under a new European cyber resilience act', sagde Kommissionsformand Ursula von der Leyen i sin State of the Union tale i 2021, hvor hun lancerede en "Cyber Resilience Act" som led EU's strategi til beskyttelse mod cyberangreb.[44](#)

Hardware- og softwareprodukter udsættes i stigende omfang for cyberangreb, som i 2021 anslås at have kostet 5,5 trillioner euro. Kommissionen vil med et forslag til en generel EU-forordning om produkters IT-sikkerhed, fremsat den 15. september 2022 sikre en fælles ramme og en bedre IT-sikkerhed for alle produkter i EU's indre marked. Produkter med digitale elementer, som ikke lever op til lovens krav, vil ikke have adgang til EU's indre marked.[45](#)

Kommissionen ønsker at undgå forskellige nationale lovgivninger, hvilket kan besværliggøre handel mellem landene. Finland og Tyskland har anvendt frivillige sikkerhedsstandarder. Samtidig har lande som Brasilien, Kina og Japan obligatoriske IT-sikkerhedskrav til produkter med digitale elementer, som skal overholdes, hvis produkter skal sælges i de pågældende lande. USA er også ved at udvikle sådanne standarder.[46](#)

Kommissionen vægter således hensynet til sikkerheden og samhandlen i hele det indre marked og hensynet til EU's digitale suverænitæt over for omverdenen højt. Blandt 109 stakeholders som deltog i en konsultationsrunde af Kommissionens forstudie til selve forslaget var der overvejende tilslutning til en generel lovgivning. I en briefing for medlemmer af Europa-Parlamentet henvises til muligheden for, at lovforslaget vil kunne sætte standarder for IT-sikkerhed for tredjelands produkter. Samme briefing henviser også til kritik af forslaget fra industrien og eksperter, der mener, det bl.a. kan medføre høje omkostninger til overholdelse.[47](#)

En global beskatning af de digitale virksomheder er på vej

Siden finanskrisen er der for alvor kommet gang i de politiske bestræbelser på at sikre at skattebetaling fra store internationale virksomheder, ikke mindst fra tech-giganterne, i højere grad sker der, hvor deres profit hentes. Globaliseringen og digitaliseringen har i større omfang muliggjort, at store internationale selskaber har kunne undgå at betale en rimelig skat.

EU-kommissær Margrethe Vestagers bestræbelser på at tvinge en række multinationale selskaber, herunder Apple, til at tilbagebetale store skattebeløb til enkelte EU-medlemslande som følge af urimeligt favorable skatteaftaler med lande som Irland, Holland og Luxembourg, skal netop ses i lyset af den manglende enighed om en fælles EU og/eller international beskatning, som gav de pågældende virksomheder en urimelig konkurrencefordel.[48](#)

Vanskelighederne ved at beskatte ikke mindst de digitale virksomheder medførte i første række, at en række enkelte EU-lande indførte deres egne digitale skatter, jf. figur 9, mens de ventede på enighed om en fælles EU digital skat eller en international enighed om en generel virksomhedsskat. EU-Kommissionen fremsatte et forslag om en fælles EU digital skat tilbage i 2018, men satte det i bero, da den nye Biden-administration efter valget i 2020 lagde sig i spidsen for, at en international enighed kunne nås.[49](#) Det ser ud til at lykkes efter, at EU internt den 12. december 2022 er blevet enige om at følge den internationale aftale.[50](#)

Den internationale skatteaftale består af to dele. Første del sigter mod, at en del af skatten betales der, hvor indtægter og profit hentes. Den anden del består af en international minimumsskat for multinationale virksomheder med en omsætning på mere end 750 millioner dollar.[51](#) En sådan minimumsskat på 15 pct. ser nu ud til kunne gennemføres for 137 lande efter enighed blev fundet først i G20 og som nævnt ovenfor siden mellem EU-landene.

Hvis den første del af aftalen om beskatning, hvor indtjening finder sted, opnår endelig godkendelse blandt landene eller et flertal heraf, har 4 EU-lande med en digital skat i dag tilkendegivet at ville fjerne deres skat, jf. figur 9. Det samme gælder USA og Storbritannien.[52](#) Den tidligere danske regering har tilkendegivet at ville afvente de internationale forhandlinger, inden man vil indføre en digital skat. Det vides ikke med sikkerhed, hvad resten af EU-landene vil gøre, men mon ikke de følger

Frankrig, Italien Spanien og Østrig. Desuden er det i konklusionerne fra EU's Ministerråd tilkendegivet, at Rådet afventer et forslag til en EU digital skat, der skal indgå som en del af EU's budgetindtægter.

Det vides ikke, hvad der vil ske med denne fremtidige budgetindtægt. Om Kommissionen for eksempel foreslår, at EU-budgettet kan få en andel af landenes indtægter som følge af indførelse af international beskatning på stedet for indtjening i stedet for en EU digital skat. Her skal det tages i betragtning, at en række lande som Danmark, der har store multinationale virksomheder med en stor del af deres indtjening i andre lande, kan risikere at tabe skatteindtægter ved denne ændring af den internationale beskatning og derfor antageligt ikke vil være interesserede i, at "afgive" skatte- indtægter til EU.

Lande med en digital skat	Lande med intentioner om at indføre en digital skat	Lande uden en digital skat
Polen	Belgien	Tyskland
Ungarn	Danmark	Sverige
Portugal	Tjekkiet	Finland
Spanien*	Slovakiet	Holland
Italien*	Slovenien	Tyskland
Østrig*	Letland	Luxembourg
Frankrig*	Kroatien	Grækenland
	Cypern	Estland
		Lituaen
		Malta
		Rumænien
		Bulgarien
* Lande, der vil fjerne deres digitale skat ved en international implementeret skat.		

Kilde: Tænk tanken EUROPA på baggrund af data fra Tax Foundation • Lavet med Datawrapper

Det vil være i EU's interesse, at den internationale skatteaftale følges af så mange lande som muligt. Det vil afværge, at EU-landene som så ofte før tager førertrøjen, hvad angår det økonomiske skattetryk, og samtidig sikrer, at der opnås en bedre og mere fair beskatning globalt.

EU's digitale regulering kræver klare vejledninger og måske hurtig revision

Effekten af de digitale EU-reguleringer vil vise sig på sigt. Der er dog ingen tvivl om, at der kræves meget arbejde af EU-Kommissionen og medlemslandenes myndigheder i form af klare vejledninger, som kan lette implementeringen af reguleringerne for virksomheder og myndigheder. [53](#)

Erfaringer peger på, at det kan blive vanskeligt. For DSA-lovpakken viser en fransk sag om en porno-platform og ineffektiv aldersspærring uden massiv overvågning, hvor vanskeligt det kan være at gennemføre nogle af de elementer, som er centrale i DSA-reguleringen. [54](#)

Apple er eksempelvis ifølge Bloomberg og Financial Times i gang med at finde ud af, hvordan virksomheden skal reagere på DMA-reguleringen. EU's indre marked repræsenterer med sine 450 millioner købestærke forbrugere Apple's næststørste marked med en værdi på 95 mia. dollar. Apple kan muligvis miste op til 15 pct. af sin indtægt. Apple forventes at arbejde hårdt på at begrænse de negative konsekvenser til et minimum blandt andet ved at henvise til fastholdelse af sikkerheden ved brug af deres telefoner. [55](#)

For DMA-reguleringen skal det også noteres, at denne regulering ikke er tilstrækkelig til at sikre større digital innovation i EU. Det kræver større risikovillighed hos virksomheder og borgere, bestemt af konkurslovgivning og kulturelle forhold sammen med bedre fungerende kapitalmarkeder og offentlige støtteordninger, jf. også konstateringen ovenfor af EU's mangel på digitale "unicorns". [56](#)

På skatteområdet vil det være hjælpsomt for EU's digitale dagsorden, at den digitale beskatning i EU drives af ønsket om at opnå en bredere mere tidssvarende og fair beskatning mellem alle slags virksomheder og ikke præges af, om skatteprovenuet skal tilfalde EU's budget eller de nationale offentlige kasser.

Reguleringen må skabe klarhed omkring store fremtidige investeringer, ligesom der skal findes en balance mellem en stærk konkurrence i det indre marked og muligheder for at kunne vækste og akkumulere indtjening til brug for investeringer. Sidstnævnte kan hjælpes på vej ved, at konkurrencemyndigheder for en række investeringer, herunder sammenlægninger af virksomheder erkender, at det såkaldte relevante marked i højere grad er hele det indre marked og ikke bare enkelte EU-lande.

Den store mængde af ny digital EU-lovgivning kalder også på en koordineret tilgang ikke bare i Kommissionen, men mellem Kommissionen, repræsentanter fra digitale

virksomheder, andre interessenter som forbrugerrepræsentanter og uafhængige eksperter. Holland og, uden for EU, UK har oprettet koordinerende organer i deres nationale administrationer for at sikre en tilstrækkelig bred tilgang ved udmøntningen af den omfattende digitale lovgivning.⁵⁷ EU-kommissionen har en beslutningsstruktur, som sikrer en bred tilgang til beslutninger om udmøntningen. Der er derfor snarere yderligere behov for inddragelse af ekstern ekspertise blandt andet via samarbejde med tilsvarende nationale organer.

Ønsket om at skabe fælles reguleringer af markedet og komme først med fælles, også internationale standarder, på det digitale område kan endvidere medføre høje omkostninger til overholdelse af lovgivningen for erhvervslivet - især i begyndelsen inden tilstrækkelige erfaringer har kunnet indhentes. Kampen for digital suverænitæt kan derfor blive dyr, og det er derfor ønskeligt med mulighed for fleksible og hurtige muligheder for eventuel hurtig revision af reguleringen for at tage hensyn til erfaringer med lovens virke, herunder den teknologiske udvikling og erfaringer fra andre dele af verden.

1www.politico.eu/newsletter/brussels-playbook/city-of-spies-eu-vs-musk-vdls-ukraine-casualties-blunder/

2www.politico.eu/newsletter/brussels-playbook/macrons-win-epp-in-athens-dublin-gets-tough/

3www.ft.com/content/def9de58-a9b7-4ed2-a05f-565c55814570 og cepa.org/comprehensive-reports/divided-digital-europe-the-continent-connects-at-different-speeds/

4[www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2019/631044/IPOL_STU\(2019\)631044_EN](http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2019/631044/IPOL_STU(2019)631044_EN)

5digital-strategy.ec.europa.eu/en/library/digital-economy-and-society-index-desi-2022

6ibid.

7ibid. Analysen omfatter tal fra DESI 2017 til DESI 2022 rapporter, altså årene 2016-21

8digital-strategy.ec.europa.eu/en/nod8e/299/printable/pdf

9digital-strategy.ec.europa.eu/en/library/digital-economy-and-society-index-desi-2022

10oecd ecoscope.blog/2022/05/17/how-can-europe-catch-up-on-its-digital-backlog/

11www.ft.com/content/ac0805f2-292e-4e7c-8d2d-bec5af9c4577

12oecd ecoscope.blog/2022/05/17/how-can-europe-catch-up-on-its-digital-backlog/

13www.eib.org/attachments/efs/eibis_2019_report_on_digitalisation_en.pdf

14ibid.

15Digitalisering kører i tomgang, Ingeniøren, 9.december 2022

16ec.europa.eu/info/strategy/priorities-2019-2024/europe-fit-digital-age/europes-digital-decade-digital-targets-2030_en#the-path-to-the-digital-decade

17commission.europa.eu/strategy-and-policy/priorities-2019-2024/europe-fit-digital-age/europes-digital-decade-digital-targets-2030_da

18thinkeuropa.dk/notat/2022-09-er-eus-mikrochipforslag-rettidig-sikkerhedspolitisk-omhu

19digst.dk/nyheder/nyhedsarkiv/2022/september/regeringen-praesenterer-nyt-digitaliseringsraad/

20www.altinget.dk/digital/artikel/digitaliseringsraadet-regeringen-skal-omsaette-strategi-til-handling

21www.stm.dk/statsministeriet/publikationer/regeringsgrundlag-2022/

[22thinkeuropa.dk/notat/2022-11-polykriserne-presser-europaeisk-oekonomi-og-sammenhold](https://thinkeuropa.dk/notat/2022-11-polykriserne-presser-europaeisk-oekonomi-og-sammenhold)

[23digital-strategy.ec.europa.eu/en/library/digital-economy-and-society-index-desi-2022](https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/library/digital-economy-and-society-index-desi-2022)

[24ibid.](#)

[25digital-strategy.ec.europa.eu/en/policies/digital-services-act-package](https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/policies/digital-services-act-package).

[26ec.europa.eu/competition-policy/sectors/ict/dma_en](https://ec.europa.eu/competition-policy/sectors/ict/dma_en).

[27eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/)

[28commission.europa.eu/publications/first-report-application-and-functioning-data-protection-law-enforcement-directive-eu-2016680-led_en](https://commission.europa.eu/publications/first-report-application-and-functioning-data-protection-law-enforcement-directive-eu-2016680-led_en)

[29digital-strategy.ec.europa.eu/en/policies/data-act](https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/policies/data-act)

[30dr2consultants.eu/european-data-act/](https://dr2consultants.eu/european-data-act/)

[31www.euractiv.com/section/digital/news/industry-readies-to-fight-the-commissions-data-act-proposal/](https://www.euractiv.com/section/digital/news/industry-readies-to-fight-the-commissions-data-act-proposal/)

[32www.ceps.eu/ceps-publications/the-eu-data-act/](https://www.ceps.eu/ceps-publications/the-eu-data-act/)

[33cepa.org/comprehensive-reports/divided-digital-europe-the-continent-connects-at-different-speeds/](https://cepa.org/comprehensive-reports/divided-digital-europe-the-continent-connects-at-different-speeds/) og www.ft.com/content/def9de58-a9b7-4ed2-a05f-565c55814570

[34digital-strategy.ec.europa.eu/en/policies/european-approach-artificial-intelligence](https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/policies/european-approach-artificial-intelligence) og www.consilium.europa.eu/da/press/press-releases/2022/12/06/artificial-intelligence-act-council-calls-for-promoting-safe-ai-that-respects-fundamental-rights/

[35artificialintelligenceact.eu/the-act/](https://artificialintelligenceact.eu/the-act/)

[36Digitalisering kører i tomgang, Ingeniøren, 9.december 2022](#)

[37www.ft.com/content/9c6278c3-4361-4a98-b85a-cac443d0f88e](https://www.ft.com/content/9c6278c3-4361-4a98-b85a-cac443d0f88e)

[38www.politico.eu/newsletter/brussels-playbook/macrons-win-epp-in-athens-dublin-gets-tough/](https://www.politico.eu/newsletter/brussels-playbook/macrons-win-epp-in-athens-dublin-gets-tough/)

[39ecommerce-europe.eu/news-item/us-signs-executive-order-for-a-new-eu-us-data-transfer-agreement/](https://ecommerce-europe.eu/news-item/us-signs-executive-order-for-a-new-eu-us-data-transfer-agreement/)

[40ibid.](#)

[41www.ft.com/content/def9de58-a9b7-4ed2-a05f-565c55814570](https://www.ft.com/content/def9de58-a9b7-4ed2-a05f-565c55814570) og finans.dk/debat/ECE13732881/euregulering-af-techgiganter-skal-saette-skub-i-global-innovation/

[42www.ft.com/content/c5a15ebc-4e4f-41b2-bcbe-9b8705cf8c37](https://www.ft.com/content/c5a15ebc-4e4f-41b2-bcbe-9b8705cf8c37)

[43www.enisa.europa.eu/news/volatile-geopolitics-shake-the-trends-of-the-2022-cybersecurity-threat-landscape](https://www.enisa.europa.eu/news/volatile-geopolitics-shake-the-trends-of-the-2022-cybersecurity-threat-landscape)

[44ec.europa.eu/commission/commissioners/2019-2024/breton/blog/how-european-cyber-resilience-act-will-help-protect-europe_en](https://ec.europa.eu/commission/commissioners/2019-2024/breton/blog/how-european-cyber-resilience-act-will-help-protect-europe_en)

[45digital-strategy.ec.europa.eu/en/library/cyber-resilience-act](https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/library/cyber-resilience-act)

[46www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2022/739259/EPRS_BRI\(2022\)739259_EN](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2022/739259/EPRS_BRI(2022)739259_EN)

[47](#)ibid.

[48](#)Vestager og Kommissionen har mødt vanskeligheder ved EU-Domstolen, som har underkendt Kommissionens argumentation og procedure i en række tilfælde

[49www.nytimes.com/2021/07/12/us/politics/eu-digital-tax.html](https://www.nytimes.com/2021/07/12/us/politics/eu-digital-tax.html)

[50www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2022/12/12/international-taxation-council-reaches-agreement-on-a-minimum-level-of-taxation-for-largest-corporations/](https://www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2022/12/12/international-taxation-council-reaches-agreement-on-a-minimum-level-of-taxation-for-largest-corporations/)

[51www.oecd.org/tax/international-community-strikes-a-ground-breaking-tax-deal-for-the-digital-age.htm](https://www.oecd.org/tax/international-community-strikes-a-ground-breaking-tax-deal-for-the-digital-age.htm)

[52taxfoundation.org/digital-tax-europe-2020/](https://taxfoundation.org/digital-tax-europe-2020/)

[53www.bruegel.org/policy-brief/how-implement-self-preferencing-ban-european-unions-digital-markets-act](https://www.bruegel.org/policy-brief/how-implement-self-preferencing-ban-european-unions-digital-markets-act)

[54www.ft.com/content/5b0b84c1-3edf-4286-9b02-b35835a90bb1](https://www.ft.com/content/5b0b84c1-3edf-4286-9b02-b35835a90bb1)

[55www.ft.com/content/0c2d56f7-a402-45ea-8aa6-0e05e6260b68](https://www.ft.com/content/0c2d56f7-a402-45ea-8aa6-0e05e6260b68)

[56www.ft.com/content/def9de58-a9b7-4ed2-a05f-565c55814570](https://www.ft.com/content/def9de58-a9b7-4ed2-a05f-565c55814570)

[57www.bruegel.org/event/coherent-and-consistent-implementation-eu-digital-policies](https://www.bruegel.org/event/coherent-and-consistent-implementation-eu-digital-policies)